

Opomena.

Budući se često događaj, da pišu dokumente (listine) osobe, koje zato nisu pozvane, čest je ovom e. kr. kotarskom sudu upozoriti slavno občinstvo na ove zakonite naredbe:

1. U smislu zakona od 25. jula 1871. br. 76 drž. zak., nasledni su pravni poslovi samo onda valjani, kada su napisani e. kr. notarem (bilježnikom) naime:

a) Ugovori ženitbeni, koji imaju po §. 1217 gradj. zak. navlastitom predmetom: miraz (dota), uzmirazje (kontrodata), jutarnji dar, zajedničku dobarah, upravljanje i uživanje vlastite imovine, nasleđovanje ili za slučaj smrti određeno dosmrtno uživanje imovine i udovicičku plaću.

b) Kupovne pogodbe, pogodbe promjene (permute), pogodbe o dobitnom prihodu (rente), pogodbe o zajmu sklopljene među supruži (mužem i ženom) i priznanje dogovora, koje bi izdao jedan suprug drugom.

c) Potvrđenja o primlji miraza (dote), i to i onda kada je izdana drugim osobam nego je žena.

d) Darovne pogodbe bez prave predate.

e) Sve listine (dokumenti) o pravnih poslovima među živimi, koje učine slikepi ili glusi čitali neznajući, ili minci pisali neznajući, u koliko sklapljaju pogodbe u svojem imenu.

2. Isti tako mogu se u smislu §. 31. zakona od 25. jula 1871. br. 96 drž. zak. izvršiti ukuižbe (intabulacije) stvarnih pravah jedino na temelju javnih listina (dokumentata) ili na temelju kakovili privatnih listina, na kojih su podpisi stranakali sudom ili notarem obzakonjeni (legalizani).

Ces. kr. kotarski sud u Vodnjanu

24. januara 1881.

C. k. veliki sudac: Tornovec v. r.

Škole u Istri**NA SVRSI ŠKOLSKE 6. 1877-78.**

V.

U politič. kotaru voloskom.

1 mužka sa 3 razreda, u Kastvu hrv.
1 ženska " 1 " " Lovranu "
2 mješov. " 2 " " Lovranu "
u Jelsanah slovenska.
10 mješovitih sa 1 razred.

Jednorazredne, mješovite su na Voloskom; u Mošćenicama, Rukavcu, Klani; Podgrajah, Podgradu, Hrušici, Tatrati, Materiji, Brezovici. Prva je talijanska. Slijedeće tri hrvatske. Posljednjih šest slovenske.

Hajd da i to pričam. Kod njoko prilike sakupi se priličan broj talijanskih djaka u Gradou, a med njima bijaše spomenuti M. Pazzinac i B., pravnički iz Lindara. Talijani stade po svom običaju dokazivati, da je Istra talijanska zemlja. Među ostalim branio je tu tezu i Lindarac B., dokako „Talijan“. Kad se bijaše taj B. dobro razkukurikao, pomogao mu i g. M. dokazivati „istinitost“ njegovoga govoru, rekavši mu blinđuokrvno: „Cid dimostra anche l'iscrizione glagolitica, che il Signor oratore ha l'onore di vedere sopra la porta della Chiesa di S. Sebastiano a Lindaro, qualsiasi volta egli sorta dalla propria casa; anzi la può vedere dalla porta o dallo finestre, perché l'anidetta chiesa è soltanto alcuni passi distante dalla sua casa.“

Na ta rječi izbuljise svi oči to gledaju, sad na g. B. koji u zahvalu nezadužnosti, što da odgovori, sad na g. M. koji nohiđe dalje govoriti, sad jedan na drugoga, kau da bi jedan drugoga osramotio. — U ostalom imao je g. B. kašju priliko viditi, goje se u vijegovom tobobičaju talijanskom. Lindar u vije zastava hrvatska, a talijanskoj ni traga. Njemu i ostalim, koji se protive našemu narodnom razvoju, nuka budo na utjelu, da je svakolika inačice hrvatska, koja uči srednjo školu, nadahnuta duhom hrvatskim, koju se neće dati iztriobiti.

1. Sudbeni kotar voloski.

Občine voloske stanovnici (preko 1800) su Hrvati, i to na Voloskom i u Opatiji. Volečih talijanstvu je činovnik na Voloskom, i malo koji domaćina. Škola je na Voloskom talijanska, i učiteljska sila. (U pomoćnoj u Opatiji podučuje se hrvatski).

Kastavske občine stanovnici (14,600) su Hrvati bez ikakve i najmanje iznimke. Imadu školu trorazrednu mužku i jednorazrednu žensku u Kastvu, te jednorazrednu mješovitu u Rukavcu i Klani; 6 učiteljskih silih. (Pomoćne dve u Sv. Mateju i na Zvonečoj).

Lovranske občine stanovnici (5900) su Hrvati. Imadu dvorazrednu mješovitu školu u Lovranu, jednorazrednu u Mošćenicama; 3 učiteljske sile. (K tomu pomoćna škola u Brseču).

2. Sudbeni kotar podgradski.

Podgradske občine stanovnici (7000) su Hrvati i Slovenci. Slovenske škole u Podgradu (Castelnuovo) i Hrušici; 2 učiteljske sile. (U Staradi pomoćna škola. Podgradska je uređena g. 1878-79. Koja bi bez nje bila prije toga, neznamo).

Jelsanske občine stanovnici (7000) su Hrvati i Slovenci. Slovenske škole u Jelsanah i Podgrajah; 8 učiteljske sile.

Materijske občine stanovnici (6300) su Hrvati i Slovenci. Slovenske škole u Materiji, Brezovici i Tatrati; 3 učiteljske sile. (Pomoćne dve ili tri).

Sudbeni kotar voloski ima 10 učiteljskih silih, 9 za Hrvate, i za Talijane.

Sudbeni kotar podgradski ima 8 učiteljskih silih, sve za Slovence.

U cijelom političkom kotaru plaća se 18 učiteljih ili učiteljicah: 9 za Hrvate, 8 za Slovence, 1 za Talijane. Jedna je škola samo ženska; jedna samo trorazredna. Dve mješovite sa 2 razreda, ostale sa 1.

Pokrajinskoga i školskoga nameta izjera se 1878. godine: u sudb. kotaru voloskom 5237 f. u podgradskom 3030 "

" Neizjereni zaostatak toga nameta iznosio je iste godine: u sudb. kotaru voloskom 2155 f. u podgradskom 2970 "

" Pokrajinski i školski namet plaća se u tom kotaru, koji je bez Jelsanah, u onoj istoj mjeri, u kojoj i u drugih kotarih. Zaostatak je manje nego drugud.

VI.

U političkom kotaru lošinjskom.

1 mužka sa 5 razreda, u M. Lošinju talijanska.

1 mužka sa 4 razreda, u Cresu talijanska.

2 mužke sa 3 razreda, u V. Lošinju talijanska, u Krku talijanska.

2 mužke sa 2 razreda, u Vrbniku hrvatska, u N. Baški hrvatska.

1 ženska sa 6 razreda, u M. Lošinju talijanska.

1 ženska sa 3 razreda, u Cresu talijanska.

3 ženske sa 2 razreda, u V. Lošinju talijanska, u Vrbniku hrvatska, u N. Baški hrvatska.

4 mješovite sa 2 razreda, u Omisiju hrvatsku, u Dobrinju hrvatsku, u Dubašnicu hrvatsku, u Dragi Bašce hrvatsku.

9 mješovite sa 1 razred.

Mješovite, jednorazredne su u Unijah, Sušaku, Osoru, Nerezinah, Sv. Petru, Sv. Vidu, Poljici, Milohniću, Puntu. (God. 1878-79 postala jedna više u Milohniću.) Prve četiri su talijanske. S. Petar dobio je pravdu — ima hrvatsku, kao i posljednje četiri. — Gradjanska škola, mužka, talijanska u Malom Lošinju.

1. Sudbeni kotar malošinski.

Malošinske občine stanovnici (9000) su Hrvati i to: u M. Lošinju, Sušaku, Unijah, Čunskom. Ako sto u gradu talijanski diše, to je kakav lječnik, odjetnik ili činovnik, sve ono, što je u

krivo odgajajućih školah bilo. Škole sve talijanske; sa gradjanskim školom 16 učiteljskih silih. (I e. kr. nautička u M. Lošinju, i pomoćna u Čunskom su talijanske.)

Velološinske občine stanovnici (3250) su Hrvati: u Velom Lošinju i Sv. Petru. Škole su talijanske u Velom Lošinju, 5 učiteljskih silih; u Sv. Petru hrvatska i proti volji občinskoga poglavarstva i zemaljskoga odbora; i učiteljska sila.

Osorske občine stanovnici (2000) su Hrvati: u Osoru, Nerezinah, Sv. Jakovu, Puntakrižu. Škole u Osoru i Nerezinah su talijanske, 2 učiteljske sile. (Pomoćne u Sv. Jakovu i Puntakrižu podučaju se hrvatske).

2. Sudbeni kotar creški.

Creske občine stanovnici (8300) su Hrvati: u Cresu, Beleju, Belomu, Dragozieću, Flosieču, Sv. Ivanu, Ložnici, Lubenicalu, Sv. Martinu, Orlecu, Pernati, Podolu, Predošćici, Ustrinu, Žmergu, Valunu, Vrani. Nješto je obiteljih u Cresu, koje bi htjele biti talijanske; a te su onih, koji su odgojeni u školama talijanskih. Talijanske škole u Cresu, 7 učiteljskih silih. (Pomoćnih imen više — vjedna su hrvatske).

3. Sudbeni kotar krčki.

Krkke občine stanovnici (7000) su Talijani ili potalijaneni u Krku (od 1500 stanovnika) toga grada možda 1000); Hrvati nješto u samom Krku, pak u svih selih, koja pod tu občinu spadaju. Škola je u Krku talijanska, 3 učiteljske sile; u Bogoviću za Dubašnicu, u Poljici, Milohniću i Puntu hrvatsku, 5 učiteljskih silih. (K tomu žensko, koju imaju Benediktinice u Krku, talijanska; pomoćna hrvatska bar u Korčnu; onu u Puntu pribrojili smo k redovitim.)

Novobrašćanske občine stanovnici (4100) su Hrvati. Škola sa 2 učitelja i 2 učiteljice u Novoj Baški ili Primorju, sa 1 učiteljem i 1 učiteljicom u Dragi bašćanskoj: sve hrvatske. (Tako i pomoćna u Staroj Baški).

Omisaljske občine stanovnici (2450) su Hrvati. Škola sa 1 učiteljicom u Omisiju i Sv. Vidu: 3 učiteljske sile, hrvatske.

Vrbničke občine stanovnici (preko 2400) su Hrvati. Škole u Vrbniku, hrvatske, 4 učiteljske sile.

Dobrinjske občine stanovnici (preko 3200) su Hrvati. Škola u Dobrinju, hrvatska, 2 učiteljske sile.

Opoznamo, da su se u novije vremene neke proujene dogodile u uređenju občina na otoku Krku. Mi smo ovde zabilježili, kako mislimo da je danas uređeno. Prema tomu mislimo, da su bar približni i brojevi stanovnika u ovih občinama.

Malošinski sudbeni kotar ima 24 učiteljske sile, 23 za Talijane, 1 za Hrvate.

Creski sudbeni kotar ima 7 učiteljskih silih, sve za Talijane.

Krčki sudbeni kotar ima 23 učiteljske sile, 3 za Talijane, 20 za Hrvate.

U cijelom kotaru političkom plaća se 54 učitelja ili učiteljice, za Talijane 33, za Hrvate 21. Tro-četvero-peterošesterorazredne su talijanske, a takova je i gradjanska. Dvo- i jednorazredne su hrvatske.

Pokrajinskoga i školskoga nameta izjera se 1878. godine:

u sudb. kotaru malošinskom 6448 f.

" creskom 2491 "

" krčkom 3751 "

" Neizjereni zaostatak toga nameta iznosio je iste godine:

u sudb. kotaru malošinskom 4091 f.

" creskom 1315 "

" krčkom 3779 "

" Veliku većinu pokrajinskoga i školskoga nameta plaćaju Hrvati. Troškove za školske zgrade i stanove učiteljskoga osoblja spašaju skoro sve Hrvati.

DOPISI.

Iz Promontura, dne 6. veljače 1881.

Malo se kada iz ovog najskrajnijeg kuta Istre čita koji elanci u dijelu „Nasoj Slogi“, prem možda Promontura nezaostaje za drugimi mjesti, nase pokrajine u narodnom pokretu. Tomu sučenju nije uzrok što se nema o čem pisali, već on unaravljaju, reč bi Promonturacih čut, vikati t. j. pri svršenom djelu. Ali danas primoran sam da se mrtvila otresem, budući stvar, o kojoj sam náumio koju reći, nezanimna samu mene i naše selo, kao najbližnjega susjeda, već je gotovo znamenita za cijelu Istru i njen hrvatski narod.

Nesponjem se upravo je li prvačni ministar nastave izrekao: da je onaj narod, koji ima škole u materinskom jeziku, prije ili poslije gospodar u svojoj kući. Nepobitna je istina, da pučka škola postigne jedino onda svoj cilj, kada se nauka obavlja u materinskom jeziku.

Držeć se tog načela i naslanjujuće ne na §. 19. državnoga zakona o pravu gradjanah puljsko kotarsko škol, viče naredilo je, da se u Medulinjskoj školi uvede hrvatski jezik kao učevni jezik. Svatko dobro misli i dobro poznajeći okolnosti onog sela, nemože da nepohvali tu mudru naredbu, pa i drugiče nismo nemože biti budući da su svi stanovnici čisto Hrvati.

Misliće li tako, dragi štoci, da se Medulin harnim i zahvalnim pokazao našem kotarskom poglavaru? Ljuto se vara onaj, koji tako misli, i uzev u obzir složno i hvalevredno ponasanje Medulinaca kod zadnjih dvaju puljskih občinskih izboralih. Ne! Nisu se zasramili prikazati višoj oblasti utok protiva rečenoj naredbi sa više od 70 podpisab, moleći da jim se i unaprijed ostavi učevni jezik talijanski.

Čuditi se je, da je taj utok prvi podpisao Petar Lorenzini, koji je na čelu onog sela, i koji je onomadne odgovorio puljskoj gospodri: da on nije slavo, već čisti Hrvat i da se kao takav nesramiti nositi gaće. Još čuditi se moramo onom učitelju, čija bi dužnost bila podučiti sumjestrice i dokazati jim korist te naredbe, nu njemu narodna stvar devenela brigata.

Pitamo samo, kakav pojав moraju imati o njih i inim narodi, i isti naši protivnici, kada vide da tako gaze najsvjetljiju stvar: materinski jezik.

Hrvati Istra u na čelu im „Nasa Sloga“ odavna se bore, da se hrvatski jezik u urede i škole uvede, a to se nuda i postići, pa kako su se Medulinici pri toj narodnoj borbi opostenili? Jeli je moguće vjerovati, da se Medulinici — čisti Hrvati — protive celoj cijeloj narodu?

Medulinici! Osvjestite se, vaš je čin dosada nečuvan, znate li, što radite? Zatajivate svoju majku, mili svoj jezik, govor, blagu rieč, kojom vas je vaša majka nazivala! Nećete da vam se djeca u hrvatskom jeziku, a znate li kako se nazivlje onaj, koji voli tudi jezik nego svoj? Prvi nauk moramo dobiti u svojem jeziku a to neizključuje, da i drugoga neučimo!

Propravite, želite li svoj dobri glas spasiti, omaj korak, što ste ga učinili, još će bit vrieme.

Iz Boljunčine mjeseca veljače 1881.

Mnogo je već vremena prošlo, da se iz naše Podućke nije bio ništa po dijelu „Nasoj Slogi“ doznao, te evo me, da Vam něsto javim, pa ako mi g: uređnik koliko mjesto ustupi, javit cu se češće.

Iza smrti nezaboravnoga nam plovana Zamlića, bio je imenovan upraviteljem pre: g: Petar Puklić plovani

Vranjski te ujedno natječaj za našu plovjanju raspisan. Petorica vriednih svećenika je prosilo je za Boljun pa izabran i imenovan od g: patrona bio g: upravitelj Petar Puklić. Nu on je još na, dobu dobro upoznao nemirni duh u Boljunu-gradu, te se posve na našu žalost odreće svoga prava na Boljansku plovjanju, kojom je od 25. lipnja do 15. prosinca 1880. upravlja, pa i dve sv. misse u nedjeljah i blagdanima misio. Odrekav se on na svojoj časti predložen bi i imenovan preč. g. Franjo Matićić. Dao mu predobri Bog uzbrnjene užtrajljivosti i osobite milosti, kojima bi mogao zavedenu naredbenu gospodu na ravni put privezti!! Promjeno se kod nas i g. učitelj, jer pravašnji je s Bogom proračunao još u februaru 1880., a mladi živali Kastavac Josip Vlah nam došao ob svih Svetih.

— Da on podučava hrvatski, to se razumije, a da to boljanskim nekojim gradjanom nije po volji, moram priopoznati: pa' posto on i njekoliko sati u tjednu i talijanski i njemački podučava, opet svim neugadjaju, a kotarsko školsko vjeće njegove hrvatske dopise županiji za prevod odsilja, dosledno istim pravom mogao bi i morao svaki nas ured talijanske i njemačke dopise natrag za hrvatski prevod-g. kapetanu odaslati.

U Boljansčini se su obavljali občinski izbori ob Katarininoj, pa osim njekojih, koji bas po sili hoće da budu poduzapani i podestati, bijaše izabrana skoro polovica novih nečuvanih i nepoznatih lica. Svakomu svoje!! Neslo je dobro, neslo zlo!! Treba i u reprezentanci umetnili, pametnili al nepoznajljivih ljudi, koji bi volili sami skupiti, a obični koristni. Pa zato ako budu izbori uništeni i opet razpisani, nebirajte više onoga, koji se unapred veseli 12. stotinam, što će mu jih podestariji metati, već birajte lude, koji će za čest služiti. Početkom nove ove godine začeo ovde popisivali puk nas sused Vranje. Sve islo nekoliku redi i miru na žalostno, je, sto neće puk da kaže podupri broj svoje marve, akoprem mu bila svrha popisa i u erkvah razumena.

Pa smješnih a još više žalostnih epizoda se i tu dogodilo. U Boljun gradu se otac zapisao talijanom — špekulantom, akoprem svoja težačka djela sam obavljala, jer je svog postolarski zanat zaboravio, a sin mu se zapisao hrvatom!

Drugi se zapisao talijanom, akoprem mu mali, žena i sestre neznađu niti nici talijanske, a on zamo šor-si-sor-nō?

Treći se ljuti pa i prieti, da će se pritužiti, jer mu se hrvatsko predime pisalo hrvatski!

Vidite iz toga, kako su ovđe ljudi veoma nauka potrebbi, pa ipak i učitelja prosvetitelja negleđaju liepim okom.

Osvištili se sebi i rodu na spas!

“Iz Južne Rusije, Siječanj 1881.

U Nikolajevu i u Odesi cene drže se više nego na Europejskih tržištih, jerbo ostaje neznađu sklad a mijenja je u Odesi 1 mil. Četvrti.

Ovih je danah pao obilan snieg u svih južnih pokrajina tako da ozimini posjev neće postradati od leda kako su se bojali.

Grad Nikolajev čeka velika budućnost, ove će se godine graditi željezница iz Ekaterinoslava, koja će privljeć ovomo pšenici one plodne pokrajine, koja se dosad odpravljala riekom uz velike troškove u Odesu. Osim toga ova će pruga biti provedena kroz Krivi Rog, gde su ogromni rudokopi ugla i željeza do sada ne eksplorirani radi nedostatka komunikacije.

Skoro će doći vrieme, da će se iz Južne Rusije izvoziti kameni ugljevi i balkanskem poluotoku.

kameni ulje (Petroleum). Ovoga se zadnjih godina uvozilo iz Amerike za mnogo milijuna rubalja a sad je uvoz već ogranicen na 1/4 milijuna rubalja. Tому je mnogo pomogla kako i ostanak obrta carina u zlatu na privoz, koju su od nove godine opet povisili.

U obče obrti se mnogo razvija ovih zadnjih godina. Najveći nedostatak je još u komunikacijama, no i o tome se vlađa mnogo i energično zauzimaju teako se velikog uspjeha nevidi to je glavnji uzrok ogromni prostor carevine. Valja znati, da se je ovde počelo raditi pre 25 godina u učinilo se više nego u nijednoj europskoj državi za 50 godina.

Svake se godine gradi preko 1000 verstah (mjera dužine) željeznicice.

Što se ruskih finansijskih tice to one sada mnogo bolje stope. Sve zavisi od dobra gospodarstva, jer je zemlja bogata a porezi (davki) nisu ni na polovicu tako visoki, kakove tamo plaćate. Već dio dugova učinila je vlađa za željeznicu. Zadnji rat za oslobođenje stojalo je više od jednog miliarda rubalja.

Neka novine nam Slavenom u obće protivne trube koliko jih volja na neznanje Rusije, ona stupa orijaškim korakom napred. Dao Bog svim Slavenom dobar uspjeh.

F.

Pogled po svetu.

U Trstu 15. veljače 1881.

Nj. visočastno carević Rudolf zaplijio se dne 9. iz Trsta u Egipt, odakle hodoje u Jerusalim, onda u Carigrad, pa do Dunavu natrag u domovinu. Carevinsko viće radi neumorno. Razpraviv zakon o likvarstvu, stalo je razpravljati carevinski proračun. Tomu prigodom naši narodni zastupnici opet zatražili, da se već jednom izvede uzakonjena ravnopravnost našega naroda u školi i uredu. To će iti jer ministarstvo shvaća naše pravo; ali stare se navade nezapošćaju tako lakito, zato će iti po malo. Hrvatski namjestnik barun Rodić neide u mir.

Polog najnovijeg popisa austrijsko se pučanstvo umnožilo za dva miliona, ugarsko se pako znatno umanjilo. Taj popis, što se narodnosti tice, neima nikakve znanstvene vrednosti, jer skrižaljka o jeziku nebijaje, kakva bi bila imala biti. Tim se načinom u mješovitim pokrajinama i gradovima neizmerni broj Slavenih upisao za Nemicu i Talijane samo zato, što osim svojega govore još i druge jezike.

Hrvatski sabor vjeća o radu kraljevinskih depucijata. Dakako, manjina nije ni najmanje zadovoljna tim radom.

Odsad unapred Hrvatska će poslužiti u Pesti 40 zastupnika u zastupničku kuću, 3 u velikasku, a 5 u skupne delegacije, kao i do sada.

Grčka se stvar načini sada u Bismarkovima rukama, koji je više prijatelj Turkom nego li Grčkom. Greć će se morat podati, ili sasvim na svoju ruku voditi rat s Turci. Težko je jedno i drugo. Poklarski dogovori u Carigradu počet će za koji dan. Sto odluće; bit će do stavljeno jednoj i drugoj stranci, da se tómum pokore.

Ruska misli poboljšati stanje Poljaka. Prošlih danah dva ruskia veliki vojvode, Nikolaj i Petar, malazee se u Rimu, poklonile se svetom otcu Papi. Prevratna talijanska struka imala je u Rimu ovih danah veliku skupštinu. Pučanstvo da je jako malo marilo za tu skupštinu. Španjolski je kralj razputio narodni sabor. I tamo su se počeli duhovi opet gibati. Englezom u Africi ide jednako slabo. U Beču sjedi austro-bugarsko-turska komisija, koja vjeća o željeznicama, što se imaju graditi na Balkanskem poluotoku.

Nekoliko riječi o zraku i ugljicnoj kiselini.

Neko jutro u Kneževih sva djeca poboljšala. Od najmanjeg do najvećega tužili se na silnu glavobolju i mrštinu po svem telu. Samo bi ležali i spavali, ko da cielo noć ne usnaju — a od sinod pa do zore spavaju, kao zaklani, samo što su ih ružni i nemili svi kroz čitavu noć muciši. —

Starica Bare, što je u kući već duže vremena zanica i prijateljica, uglavljivala na svu našu domaćinu, kako su djeca urečena i iznudjena, jer su ih ciolu nad mudiće viške (more) i coprijevi. Reče: „Ako čete, da Vam djeca u noći miruju, valja prema vratu muniti noraču situ ili na vrata pribiti križić od blagoslovjene masline.“

Istu večer, kad će djeca liegati, bude za veću sigurnost i jedno i drugo učinjeno. I sbljija — sutra dan djeca zdrava zdravaca. Tko sada da ne vjeruje vještincima i Barinu žarolj? Sta? — Pa da vidimo!

Bilo je na sveta tri kralja ova godine. Žasimilu, da ti so krv u žilah sticanu. U Kneževih bila oveča soba, gdje su djeca spavala. Dan prije srušila se pod, a gdje da djeca na ovoj siči u blagajni sobi spavati? Tako aponisala Bara domaćinu. — Podi njo, o pa daj zdravlje žeravice i unosi prije ljenjina u djejinu sobu. — Dakako da su se i prozori i vrata dobro zabrvtiva i namotala dišalom i rubom, da studeni zrak ne uzmognuo ni završiti, gdje djeca spavaju,

Ljubka jimi noć! A dok se unspavaju, čuj u nečem drugom.

Da čovjek treba za život hrane, o tom dakako ni spominjanja. Nu da živi, nošto je još potrobljenja, još prečega, to je zrak. Dr. Tanner (vele) živo je 40 danah bez jela. Nu nadž der junaka, koji će 40 časa biti bez zraka, do 40 minuta ne dle, ili kuko vjetimo, održi dušak.

Nema ga ljo!

Kad dojavak jede, on to radi botice, kad ga je volja, t. j. kada je gladan. Nu dišas li, nije ti da volje, jer to moras. — Doduše i bez hrane bi umro, ali bez zraka prije. Jer, rekoh, nije ga mnjaka rodila, koji će i 40 časa bez dlanjani živjeti. Želudac ogladni na ure, plneća su gladna uvjek te uvio.

Što uživamo? Zrak! — Kad je disanje toli važno, a hrana je disanju zrak — nema tu mudrost, ako se zaključi, da i zrak valja biti; da je zdrav i probavan, kao i svaka druga hrana, kojom tieto brancimo.

Što je zrak? — Ulori ga rukom! — Jok! Glodaj ga! A da! — To je dakle zrak, kakav duh božio. — Ma nije. — Uzni staklenku (boča, flaša) i metni lievak, koji baš pristigne u njeno grlo. Ljevan unj rodi, vino, što ti drago, pa home neće u nutra. Sti se puta da doživi, a zašto se boji voda ili vino staklenke, nisi znao. — Drugi se gospodar u nutri širi i neda vodi onanno, gdje je on. — To je zrak. — Gđe je to ormar, nemožes u isti čas na isto mjesto mtnuti stolice ili što drugo. Ormar je stvar, tiolo, koju hoće prostora. I zrak je uzeo onaj prostor u staklenku, pa neda vodi da svoje mjesto. Ako ga dakle i nevidimo, nepišimo, ipak je to stvar, tielo je. Mabni rukom oko seba, pa čutiš zrak, jer se kao tielo opire svojim ruci. I taj zrak hrana je našim plućan, t. j. našom tielu.

Zrak se svojim sastavom sličan vodnjenu vruću. — Vino, koje pijemo za okrepe, razblažujemo vodom. — Okrepna krv jest u zraku kisile — plin kao i sam zrak, a razblažuje se dušikom, koji je dakako plin kao i kisile. —

Krv kola cistim tiolom i daje potrebnu hrane svim pjeovim čestinam. Še svoga puta dolazi u pluća. Tu se razidje u tanakih žiljicama, koju su razgranate po pluću poput gusto razgranata stabla, i sastaje se s odnosnim zrakom. Kisikom zraka vrata joj se svježa, zdrava boja, bude krepka, da kolajne opere tiolom brani veću osrogu.

Reč bi s toga, da je zrak hrana, koja probavljaju u pluću, kao što svaka druga hrana probavljaju u želudcu.

Svaka hrana, kojom se branimo, valja da je svježa (frška), nepokvarena i da ima svi dosta braćiva za tielo. — Takav mora da bude i zrak. — On mora imati dosta hrane za krv — kisile, a ne smije biti pokvaren drugim skodljivim plinovima, mriši, raznimi snardeži itd. — Takav je zrak svuda, gdje nema kužnja i smrdljivih izparin, zatim onda, gdje nije potrošen kisik. — Gđa je takav zrak, u kom nodostaje kisika, luhko ćemo saznati, ako se upitamo: „gdje se trosi kisik?“ Odgovor je: Disanjem i gorenjem. (Kisik se trosi svrđ, gdje su gorii.) U zatvoranim mjestima, gdje su ljudi dulje bili, potroši se mnogo kisika i tim nestane zraku potrebno hrane za pluća. —

(Konac sledi.)

Različite vesti.

Nj. Visočastno carević Rudolf prispije još ovoga mjeseca u Miramas polag Trsta te se onda ukrcat na yacht „Miramar“, kojom je istoga dneva o podne odputovao put Egipata, kao što smo već zadnji put napomenuli. Hotel skromno putovati niti grad Trsta pohodio. Sretan povratak.

Imenovanja i odlikovanje. G. Andrija Stark, dosadanji podpravnik u carinskoj ureda u Trstu, imenovan je c. k. finansijskim nadzorjivateljicom i ravnateljem gl. carinske ureda. — G. Jurščić, dosadanji finansijski inspektor u Puli, imenovan je finansijskim nadinspektorem u Kopru. — G. Ljudevit Rainer, dosadanji finansijski nadinspector u Trstu, imenovan je finansijskim savjetnikom kod finansijske direkcije. — G. Antun Kreklić, dosadanji kotarski kapetan dodjeljen c. k. namjestničtvu, imenovan je savjetnikom istoga namjestničtvu u Trstu. — G. Höhnel, dosadanji tajnik namjestničtvu, imenovan je kotarskim kapetanom. — G. Rossetti i Dr. Zapotnicki, imenovani su tajnici ovoga namjestničtvu. — G. Gyuro barun Plenker, c. k. dvorski savjetnik i direktor primorskog finansijskog direktora, odlikovan je radi zasluga vitezkim krstom Leopoldovog reda.

Veliki ples radničkoga društva u kazalištu „Politorna“. „Politorna“ obdržavao 5. ovoga mjeseca izpao je sasvim dobro. Kuća je bila dubkom puna, bježava preko 2000 osoba. Pod narodnom zastavom i uz skladne zvukove Jolčićeva glasba vrtila se slovenska mladež Trsta i Okolice u najvećem redu. Bježava ples naroda, ubijajući mjesto kakvog ofitici već ispredakalo se 4. broja, na koje odpadaju odjeljenji sgođitelji. Za vremena počitka odjeljenje vježbalo je vrlji pjevački sbor pjevaljivo pjesama, prva bijašo „U boj“. Čuo se, da političko društvo „Edinost“ pripravljava za 26. o. mjesec koncert s plesom u istom kazalištu. Želimo najbolji uspjeh.

Učiteljsko mjesto u sv. Mateju. Čitamo u „Soci“ da je za sv. Matej (občina Kastav) razpisano učiteljsko hrvatsko mjesto III. reda. U ostalom nam nije o tom nista javljeno!

Habsburg — vjenčan dar. Habsburg, sielo pradjedova naše dinastije, imetak je Švicarskoga kantona Argau. Novine pišu, da će česko narodno pleinstvo kupiti taj grad, da ga pokloni našemu kraljeviču k vježbama.

Stari vojnik. Vadimo iz „Slovenskoga Naroda“ slijeđivi zanimivi životopis. Nikola Brozović umirovljeni podvornik kr. bavarskoga stola u Zagrebu umro je 20. siječnja u starosti od 92 godine. On je bio u Zagrebu zadnji, koji je posjedovao dekoraciju „kanunskoga križa“, koju je zaslužio u bitci kod Leipzig-a. Od 1. ožujka 1800 do 28. studenoga 1809 služio je kod ogulinske krajiske pukovnije br. 3, od 29. studenoga 1809 do konca kolovoza 1813 služio je Napoleonu I. te se je borio u bitkama god. 1813., 1814., 1815. Služio je 18 godina, 10 mjeseci i 15 dana. Kad je ovaryš 65 godinu službovanja oduševio je srebrnim križem za zasluge za jednog osobnog doplatka godišnjih 80 for. kojeg je uživao do smrti.

Svake godine na dan sv. Luke obukao je stare biele gaće, koje je dobio u Parizu od Napoleona I. Kod Brozovine u Itskoj hoteli mu neki Kozak razkoliti glavu zareći molitvi „otčenju“. Cuv ruskiji vojnik hrvatsku molitvu neoudari ga već ga upita, odkle te ga odvede za sobom. Postao je bio u Sibiriju, gdje da mu je bilo dobro dobro. Poslije mira pusten na slobodu služio je u Kopru kao nadzornik tomnice i odorud bje imenovan za podvornika c. k. bavarskoga stola god. 1851 i to od samog cara. Sogdije se je palo ovako: Kad je bio car u Kopru te razgledavajući knjižnicu opazio na prisiju Brozovića „kanunski križ“, zaustavio se kod njega te ga med ostalim zapita, pod kojim vladarom da mu je najbolje bilo. „Pod Napoleonom, Veličanstvo“ odgovorio Brozović. „Vi ćete biti i pod mojom vladom zadovoljan; — što želite?“ reči mu naš car. „Bi rad postao podvornik (Amtsdienst) u Hrvatskoj“. „To ćete postati!“ Kad je zatim molio za mjesto podvornika u Zagrebu, izpuštili mu se jo Želja, nego nijkog je još tvrdio, da mu je najbolje bilo pod Napoleonom, kad je mlad bio!

Dobre je znao Brozović da je od samoga cara imenovan za podvornika te ja jednom svojomu pradjedniku, kad je nistro bio karan, očitovala, da njega car plaća to da si usta od nikoga zapovjedisti. Umirio je bio 1877.

Veleposjednici u Českoj: Knez Adolf Schwarzenberg posjeduje 312,068 jutara zemlje; knez Josip Colloredo-Mansfeld: 99,145 jutara; knez Ivan Liechstein: 67,868 jutara; knez Egon Fürstenborg: 66,150 jutara; knez Waldstein: 62,487 jutara; grof Jaromir Czernin: 58,429 jutara; grof Eduard Clam-Gallas: 56,716 jutara zemlje.

Tri najbogatija čovjeka na zemlji. Vojvoda vestminsterski koga godišnji dohodak iznosi 800.000 lira sterlinga, može, bez dotaci se glavnim, potrošiti na dan 50.000 franka ili 35 franka u minuti.

Senator američki Jones de Nevada, dobiva godišnji prihod od jednog miliona lira sterlinga ili 25 milijuna frankova na godinu, što donosi u okruglom broju 50 frankova na minutu.

Napokon M. Mackay dobiva godišnjeg dohodka 2,750.000 lira sterlinga, te može potrošiti 180.000 frankova na dan, 7.500 frankova na sat i 125 frankova na minutu.

Eto dakle dva miliarda tri štećdeset i pet miliona porazdijeljeno među tri čovjeka.

Franina i Jurina.

Fr. Povejmi gđa jo dobiti pijavice?

Ju. Posudu brato!

Fr. Ti me valjda ne razumiješ?

Ju. Kako ćeš da no razumim, kad mi čisto hrvatski govoris? U Kanfanaru

su na primer jeno dvi tri, koji uzimaju do 20—25—30 po sto, to su ti pijavice, koje na samu krv iz naroda sisaju nego i moraz!

Fr. Bože moj ma ča nimaju ti ljudi ni knjuniće ni Boga!

Ju. Aj imaju; moja kućenica njihova je kako lastnik a Bog je trbuš u bogastvo.

Fr. Ma par ja sam čul negde, da kad budu svršeni tibri tavolari, da će junta davati ljudima novac, pak to zato da se notusito učuvati; ča ti se vidi neće to dobro biti za naše ljudi?

Ju. Ča ćeš da ti ja rečem, reč bi, da bi moralio bit boljo, pak čemo potrebiti.

Književne vesti.

Za djecu kao što i za odrasle dođi će u sredinu doba „Smješice“ od Nikole Šimatovića. Tko zeli upoznati ojekoliko hrvatski humor taj neka si pribavi tu malemu knjižicu a dobro doći će i onomu, komu dostiže vremena da se smije. Kupiti se može kod izdavača u Brlogu (Hrvatska).

Bratovčina hrv. ljudi u Istri.

Milo nam je slijedeće pripisano tiskati: Slavnomu uredničtvu „Našo Sloga“

u Trstu.

Čest mi je u prilogu dostaviti slavnom uredničtvu svetu od 20 for. koju darujem „Bratovčini hrvatski ljudi u Istri“ sa naj- ulijedijom molhom neka slavno uredničtvo rečem svetu „Bratovčini hrvatski ljudi u Istri“ vratići izvori.

S osobitom stovanjom

U Zagrebu 8. veljače 1881.

Toma Gajdak, kanonik zagreb.

Darovali su još: P. n. g. Ivanić I. prof. u glavnici for. 2., Kalac Anton kapoljni u glavnici for. 1., Hermon Venetig prof. u glavnici for. 1, sv. u Pazinu; Ragac Anton župnik u Katinari for. 1.; Barbalić Ivan korar u Labinu for. 2.; Miletić Juro župnik u Kutrovi for. 1.; Josip Dr. Horvat pukovnik u Karloveni novč. 70.; Bratulić Josip plovac u Trstu for. 2.; Podraka Anton guman. u Trstu za god. 1881-82 for. 1.

Za potresom postradale Zagrebčane.

P. n. gg. N. Joderlini ravn. učitelj f. 1, Niko Albanež župnik f. 1, Jorko Franki kapelan f. 1, Ferdinand Karis c. kr. činovnik pošte f. 1, Juraj Lesica f. 1, Niko Basso uč. 50, Niko Basso jur. uč. 50, Niko Albanež uč. 50, Dr. Niko Fabianičić lečnik f. 2, Giacomin Anton plovac u Tinjanu f. 2.

Teč Novaca polag. Borse u Trstu od 1—13. Februara 1881.

Broj (Građani)	Napomena	Lira ster.	Prid. na bez Šaglo	Broj Građana	Napomena	Lira ster.	Prid. na bez Šaglo
1. 5.51	9.37	11.81	—	9. 5.51	9.37	11.81	—
2.	—	—	—	10. 5.51	9.37	11.81	—
3. 5.51	9.37	—	—	11. 5.51	9.37	11.81	—
4. 5.51	9.37	11.81	—	12. 5.51	9.37	—	—
5. 5.51	0.37	—	—	13. —	—	—	—
7. 5.51	9.37	11.81	—	—	—	—	—
8. 5.51	9.37	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišta. dne 10. Februara 1881.

	OD	DO
	for. n. b.	for. n. b.
Vosak primorski 1 ugarski za 100 %	—	—
Kafa Portoriko	—	—
Rlo polug vratil	70	80
Cukar austrijski	59	61
tuboni	32	37
Orijeti cravo bušnade (Ori-santomo)	30	32
Naranča skrinje	—	—
Karbu puljezko	za 100 %	—
lovanjsko	12	—
dalmatinsko	—	—
Smokvo kalamata	17	—
puljezko	13	16
Licavni skrinjeni	3	4.75
Bademki (ili mandulo pul.) za 100 %	85	93
dalmatinsko	92	—
Lošinjol	27	41
Šljivo	13	29.50
Pionica ručka	12	12.25
ugarska	12	13
Kukuruz (turkijski) ručki	75	—
ugarski	60	7.35
Raz	70	10
Jočan	50	9
Zob ugarska	7	8
arbanska	—	—
Pauliš (stafoli), polug vratil	—	—
robo	10	12
Bob	—	—
Loča	14	14.50
Oriž talijanski	17	22.50
Vuna bosanska	108	115
morska	123	130
srpska	126	—
Dasko korakso jelovac	47	90
slavensko	42	70
tuk	10	12.30
bukovico	7	50
Ulija Italij. nitro vratil za 100 %	50	68
načnjelo	—	—
srednje vratil	38	41
dalmatinsko	38	40
istarsko	12	—
Kamone uljo barilash	10	—
u kasetah	105	185
Kože strojene načnje	70	100
učno valjalo načnje	70	—
dalm. ist. b.	60	90
janjedo načnje	60	—
dalmatinsko	60	65
korzo	60	75
ručno slano	60	65
učno	55	20
zezoj za 110 komadih, u šabrobi	28	35
Bakalj	23	—
Sardoli o baril	13	25
Vitriol modri	20	27
zeleni	—	—
Mnješ	65	85
Lej dalmatinski i načni	39	40
Salo	63	64
Mašt (salo raztopljeni)	—	—
Slanina	51	35
Rakinja solatir (100 Utaral)	—	—
Galfišči istarski	30	—
Ruj načni	9	—
tatarski	8	—
Lisčje od Javorščka	12	14
Vinsko sirgotino (Gripula)	31	48
Med	30	—
Lumbri (jablunov) od javore	12	25
Pakol hestil od 100 %	3	75
Činjo (trceo)	2	18
Katram dalmat.	14	10

U tiskari H. Lustera u Senju
izdalo sam ovili današ o vlasti-
tom trošku III. kitlicu

SMJEŠICA II

Cenna je knjižica 10 novč. poštom 2 novč. više. Naručbine prima izdavatelj sam.

U Brlogu, 3. veljače 1881.
Nikola Šimatović.

OGLAS.

Potpisani vlasnik trgovine

SVIEČAH

nagradjene na raznih svjetskih izložbah
kao i na onoj nedavno obdržanoj
u Gradeu

preporuča čestim erkvenim oskrbič-
tvom svoje iz čistoga pčelnog voska
sastavljene sveće kao što je naredjeno
po obredu. Fabrikacija stoji pod nad-
ziranjem mnogočasne nadbiskupske ku-
rije u Gorici.

Podpisani jamči bez pogreške
nesamo dobrotu, kakvu i druge fabrike
pružaju, nego i pray Izvor svojih
svjeća iz čistoga voska
od pčela; te se odrće svake plate
u slučaju, kad bi se dokazalo, da nje-
gove sveće prada za vosak od pčela
i u odnosnom računu kao takve nazna-
čene sadržavaju kakav drugi tuk.

Napomenute sveće mirno i po malo
gorje, nekapljiv i nekidaju se.

Cena iznosi f. 2.50 po kilogramu,
što je jednak po f. 1.40 po bečkoj sun-
te se može platiti tečnjem jedne
godine bez interesa.

A da bude čestim erkvenim oskrbič-
tvom laglje, podpisani činit će doći
sveće, svim onim, koji ga kakvom
naredbom počaste, u najbližnju zeleznici
postaju, pošlu il luku i to bez-
platno (franko) i prosti svaki vozarin.

Podpisani providjen je uvjek veli-
kom zalogom ne samo takvih sveća,
nego i zalogom jednostavnih i četveru-
uglih duplirali, uskrnjenih i sličnih sve-
ća itd. svake veličine i debeljine, te
smatra da se može natjecati u svakom
obziru sa svakom sličnom trgovinom u
državi il izvan nje.

Ako bi tko taj sveća il dopirah
niže vrsti, vlastitoga prozvadjanja,
lahko ga poslužim onimi II. vrsti, re-
čenih „sottana“ po f. 2.20 kilogramu,
i III. vrsti po f. 1.80 kilo istom po-
gođbom kao odzgor.

Umoljavaju se dakle čestim erkvena
oskrbičtva da prime na znanje više
napomenute prednosti, što se tiče cene
i povoljnijih uvjeta.

Osobitim počitanjem ponizni

Alojžio Bader

sviečar Špominarska ulica broj 125.

Oglas.

Javljam našim čitateljima i ostalom
štovanom občinstvu, da smo pomoću
„Matice Hrvatske“ dalli preštam-
pali iz „Našo Slogu“ u posebnu
knjigu, koja u maloj osmini
iznosi preko 380 stranah,

ISTARSKE

HRVATSKE

Knjiga se može dobiti kod
Odpravnitelja ovog lista po
for. 1. Čist je dobitak
namijenjen „Našoj Slogi“ i „Bra-
tovčini hrvatskih ljudi u Istri“, zato
se nadamo, da ćemo ju razprodati u
najkraće vreme.

ODPRAVNITELJ VO NAŠE SLOGE.